یکشنبه ۱۰ شهریور ۱۳۹۸ | سال هفتم | شماره ۱۷۸۰
www.shahrvandonline.ir

؟ حدود ۸۵ درصد از رانندگانی که باعث تصادفات مرتبط با خواب می‌شوند، مرد هستند و حدود یک سوم آنها حداکثر ۳۰سال سن دارند.

زادروز مهندس

۱۱۲ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۰ شهریور ۱۲۸۶ خورشیدی، مهندس مهدی بازرگان، استاد دانشگاه، سیاستمدار و نخستین نخست‌وزیر ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی در تهران به دنیا آمد. بازرگان در دوران نخست‌وزیری دکتر محمد مصدق به‌عنوان رئیس هیأت‌مدیره خلع ید از شرکت نفت انگلیسی در قامت نماینده دولت به آبادان رفت و به‌عنوان رئیس هیأت‌مدیره موقت شرکت نفت ایران معرفی شد. سال‌ها بعد یعنی در ۱۶ بهمن ۱۳۵۷ خورشیدی و در حالی که رژیم پهلوی رسما ساقط نشده بود، امام خمینی(ره) حکم نخست‌وزیری مهندس مهدی بازرگان را صادر و او به‌عنوان رئیس دولت موقت شروع به کار کرد. مسئولیتی که در پی اشغال سفارت آمریکا در تهران با استعفای بازرگان و اعضای کابینه‌اش بعد از ۲۷۵ روز به پایان رسید. مهندس بازرگان ۳۰ دی ۱۳۷۳ خورشیدی، در ۸۷ سالگی درگذشت.

تذکره

خالق صحرای عشق

«همه ما توسط کسانی که دوست‌مان داشته‌اند، ساخته و باز ساخته شده‌ایم، ما اثرِ افراد اندکی هستیم که در عشق‌شان به ما سماجت به خرج داده‌اند. اثری که بعدها آن را باز نمی‌شناسند و هرگز همانی نیست که آنها آرزو کرده بودند.» متنی که خواندید از کتاب «برهوت عشق» بود اثر فرانسوا موریاک، شاعر و نویسنده شهیر فرانسوی که ۴۹ سال پیش در چنین روز، برابر یک سپتامبر ۱۹۷۰ میلادی، در ۸۴ سالگی درگذشت. موریاک داستان‌نویسی را از ۲۷ سالگی آغاز کرد و از همان ابتدا نیز رویایش نوشتن رمان و تبدیل‌شدن به نویسنده‌ای بزرگ بود؛ اما برای تحقق این آرزو باید تا ۴۰ سالگی صبر می‌کرد. در سال ۱۹۲۵ میلادی با انتشار کتاب «صحرای عشق» - ترجمه‌شده در ایران با عنوان «برهوت عشق» - فرانسوا موریاک شهرتی جهانی یافت؛ خصوصا که جوایز متعددی را نیز به سبب نگارش این کتاب از آن خود کرد. او در پایان زندگی حرفه‌ای خود ۳۰ رمان، چند نمایشنامه و تعدادی کتاب غیرداستانی از خود به جای گذاشت. موریاک در سال ۱۹۵۲ میلادی جایزه نوبل ادبیات را به خاطر تمام آثارش دریافت کرد.

فوکوس

نمایی از عرشه تایتانیک زیر آب‌های اقیانوس اطلس

۳۴ سال پیش در چنین روزی، برابر یکم سپتامبر ۱۹۸۵ میلادی، یک گروه تحقیقی فرانسوی-آمریکایی موفق شدند بقایای کشتی غول‌پیکر تایتانیک را در اعماق اقیانوس اطلس کشف کنند. کشتی آرِام‌اس تایتانیک، ۱۰۷ سال پیش (۱۵ آوریل ۱۹۱۲)، هنگام عزیمت از بندر ساوت‌همپتون انگلستان به نیویورک، به دلیل برخورد با کوه یخ غرق شد و ۱۵۱۴ نفر از مسافران و خدمه آن جان خود را از دست دادند.

فرجام

معمار و اسلحه‌ساز

آنهایی که به مطالعه تاریخ آلمان نازی علاقه‌مندند حتما فیلم‌ها و عکس‌های مربوط به رژه‌های پرطمطراق نظامیان آلمانی که مقابل چشمان آدولف هیتلر انجام می‌شد را در تلویزیون و سایت‌های خبری دیده‌اند. یکی از مکان‌هایی که اکثر همایش‌های حزب نازی و رژه‌های نظامی در آن انجام می‌شد، استادیوم تسپلینفلد شهر نورنبرگ بود و جالب است بدانید این مکان به دستور هیتلر و دقیقا برای این منظور -برگزاری کنگره‌های حزب نازی و انجام رژه نظامی- در دهه ۳۰ میلادی ساخته شد. طراح و سازنده این بنا کسی نبود جز آلبرت اشپر، معمار شهیر آلمانی و از مهندسان مورد علاقه آدولف هیتلر که ۳۸ سال پیش در چنین روزی، برابر یکم سپتامبر ۱۹۸۱ میلادی در ۷۶ سالگی درگذشت. آلبرت اشپر با وجود مهارت اصلی‌اش یعنی معماری، با سمت وزیر تسلیحات در حکومت رایش سوم به خدمت مشغول بود و در زمان وزارت او تولید اسلحه در آلمان نازی به‌رغم بمباران‌های پی‌درپی دچار کاهش یا توقف نشد. اشپر بعد از پایان جنگ در دادگاه نورنبرگ به ۲۰ سال حبس محکوم شد و پس از آزادی به نگارش خاطرات خود پرداخت.

دژاوو

ترکیه به‌دنبال سلاح روسی! تکرار معکوس تاریخ

در جریان سفر رجب طیب اردوغان به روسیه، یکی از مواردی که بشدت مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفت، بازدید اردوغان و ولادیمیر پوتین از یک هواپیمای پیشرفته سوخو-۵۷ در نمایشگاه هوایی مکس ۲۰۱۹ روسیه بود. تا همین چندسال پیش حتی در فیلم‌های سینمایی نیز به تصویر کشیدن نگاه خریدارانه یکی از سران ناتو به سلاح‌های روسی، فیلم مورد نظر را در رده آثار «تخیلی» قرار می‌داد، اما امروز گردش روزگار کار را جایی رسانده است که رئیس جمهوری دومین ارتش قدرتمند ناتو بعد از ایالات متحده خیال تجهیز نیروهای مسلح کشورش با سلاح‌های روسی را در سر می‌پروراند. دعوای اس-۴۰۰ روسی و اف-۳۵ آمریکایی که در آغاز بیشتر به یک لجبازی و گروکشی سیاسی شبیه بود، اکنون می‌رود تا چالشی بزرگ را در هفتادمین سالگرد تشکیل پیمان آتلانتیک شمالی رقم بزند.

انداختن ترک‌ها به دامن روس‌ها

کنار گذاشتن ترکیه از مدار تولید قطعات هواپیمای نسل پنجمی و فوق پیشرفته اف-۳۵ به دلیل اقدام آنکارا برای تجهیز ارتش ترکیه با موشک‌های روسی و ضد هوایی اس-۴۰۰ حالا بیش از پیش در حال راندن یکی از قدیمی‌ترین متحدان آمریکا به دامن روس‌هاست. واشینگتن

با بهانه کردن منطبق نبودن سیستم اف-۳۵ با اس-۴۰۰ که حد غربی و شرقی تکنولوژی روز دنیا را به دوش می‌کشند، فروش اف-۳۵ به ترکیه و مشارکت این کشور در پروسه تولید آن را متوقف کرد و حالا احتمال می‌رود که آنکارا در چرخشی تکنولوژیک به نوسازی ارتش خود با سلاح‌های غربی پایان دهد و از این پس تحت لیسانس روسیه این کار را

اف-۳۵

پیش ببرد؛ اتفاقی که پیش از این بارها در صحنه جهانی افتاده است با این تفاوت که در دفعات پیشین معمولا چرخش مورد نظر از طرف روس‌ها (شوروی سابق) به سمت آمریکا بود، اما حالا در اتفاقی نادر ارتشی که تا بن دندان به تکنولوژی غربی مسلح است، دارد خود را برای پذیرایی از تکنولوژی روسی آماده می‌کند.

جدایی‌ها از سلاح‌های غربی

مصر یکی از کشورهایی بود که ارتش خود را در دهه ۵۰ میلادی بر پایه تکنولوژی اتحاد جماهیر شوروی بنا کرد، اما پس از پیمان کمپ‌دیوید چرخشی ۱۸۰ درجه‌ای در دکترین نظامی این کشور به وجود آمد و مصر تحت زعامت انور سادات با کنار گذاشتن روس‌ها، طالب سلاح‌های آمریکایی شد. در این دهه عراق نیز همچون مصر به نوعی ذیل تکنولوژی شوروی به تجهیز ارتش خود پرداخت، هرچند در جریان جنگ تحمیلی علیه ایران کشورهای غربی با دست و دلبازی تمام، بغداد را از آخرین تولیدات خود در صنایع نظامی مستفیض کردند بدون آن که مثل امروز نگران تداخل تکنولوژیکی سلاح‌های خود با تجهیزات نظامی روسی باشند! اما حالا این ترکیه است که در حال پریدن از بام کمپانی‌های تولیدکننده سلاح در آمریکاست. این میان یادمان نرود ایران نیز در دوران پهلوی دوم به یکی از مشتریان بزرگ سلاح‌های آمریکایی تبدیل شده بود، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی در پی تضاد ایدئولوژیکی به وجود آمده بین دو دولت و همچنین برقراری تحریم‌های نظامی، متمایل به سلاح‌های ساخت بلوک شرق شد و در حال حاضر نیز به خودکفایی در تولید رسیده است.

معما

زنگ آغاز جنگ جهانی دوم

۸۰ سال پیش در چنین روزی، برابر یکم سپتامبر ۱۹۳۹ میلادی، با حمله ارتش آلمان نازی به خاک لهستان جنگ جهانی دوم رسما آغاز شد. هرچند برخی عقیده دارند تاریخ شروع خانمانسوزترین جنگ تاریخ بشر نه اول سپتامبر ۱۹۳۹ که ۱۸ ژانویه ۱۹۱۹ میلادی باید در نظر گرفته شود. در این روز کشورهای فاتح جنگ جهانی اول در شهر پاریس گرد هم آمدند تا ذیل «کنفراس صلح پاریس» برای سرنوشت کشورهای شکست‌خورده در جنگ از جمله آلمان تصمیم بگیرند. متفقین تیر خلاص را در ژوئن همان سال و طی کنفرانس ورسای به شقیقه آلمان نواختند، اما شاید هیچ کدام از جریمه‌های مالی به اندازه جدا کردن بخش‌هایی از خاک امپراتوری آلمان و ضمیمه کردن آنها به دیگر کشورها برای آلمانی‌ها گران تمام نشد.

آلمان زیر تیغ فاتحین بی‌انصاف

به برخی از مفاد پیمان ورسای توجه کنید: «همه کشتی‌های آلمان - جنگی و تجاری - باید تحویل انگلستان و فرانسه شود»، «دارایی‌های آلمان در سایر کشورها ضبط می‌شوند»، «آلمان موظف است ۵هزار موتور قطار و ۱۵۰هزار اتومبیل به هزینه خود برای متفقین تولید کند»، «آلمان باید برای ۱۰ سال چندمیلیون تن زغال‌سنگ تحویل فرانسه، ایتالیا و بلژیک بدهد»، «طرف‌های پیروز در جنگ حق دارند به مدت ۵سال بر همه واردات و صادرات آلمان نظارت داشته باشند»، «آلمان باید ۷میلیون لیره استرلینگ به‌صورت نقدی غرامت به متفقین بپردازد»، «آلمان باید منطقه سرشار از زغال‌سنگ سار را برای ۱۵ سال به فرانسه واگذار کند»، «آلمان باید ارتش خود را به ۱۰۰هزار نفر آن هم بدون تانک، سلاح سنگین و خودروهای زرهی کاهش دهد»، «آلمان حق برخورداری از زیردریایی و نیروی هوایی را ندارد»، ... همچنین براساس معاهده ورسای آلمان ۷۵درصد از منابع روی، ۵۵درصد از منابع سنگ‌آهن، ۴۵درصد از منابع زغال‌سنگ و ۵۷درصد از منابع سرب خود را از دست داد.

نازی‌ها و چیدن میوه شوم ورسای

حالا همه اینها را بگذارید در کنار از دست رفتن سرزمین‌هایی چون آلزاس و لرن (منضم شده به فرانسه)، اوپن و مالمدی (منضم شده به بلژیک) پزناتی، گدانسک و سلیسیا (منضم شده به لهستان)، شلزویگ (منضم شده به دانمارک) بندر ممل (منضم‌شده به لیتوانی) و هولشتین (منضم شده به چکسلواکی). بسیاری «تحقیر» را کلیدواژه و جرقه آغاز جنگ جهانی دوم قلمداد کرده‌اند. درواقع دولت‌های فاتح جنگ جهانی که از باده پیروزی سرمست بودند، از هیچ کاری برای متنبه کردن کشورهای شکست‌خورده خصوصا آلمان فروگذار نکردند و همین سخت‌گیری بذر کینه‌ای را در دل مردم آلمان کاشت که سال‌ها بعد آدولف هیتلر با سوءاستفاده از آن توانست محصولش را در جریان به قدرت رسیدن حزب نازی و سپس مهیاشدن آلمان برای کلیدزدن جنگ بین‌الملل دوم برداشت کند. حمله ارتش آلمان به لهستان با هدف بازگرداندن سرزمین‌های از دست رفته در معاهده ورسای انجام پذیرفت و باعث شد قدرت‌هایی چون انگلستان و فرانسه که متعهد به اجرای دقیق این معاهده بودند، به آلمان اعلان جنگ کنند.

جدول شماره ۱۷۸۰

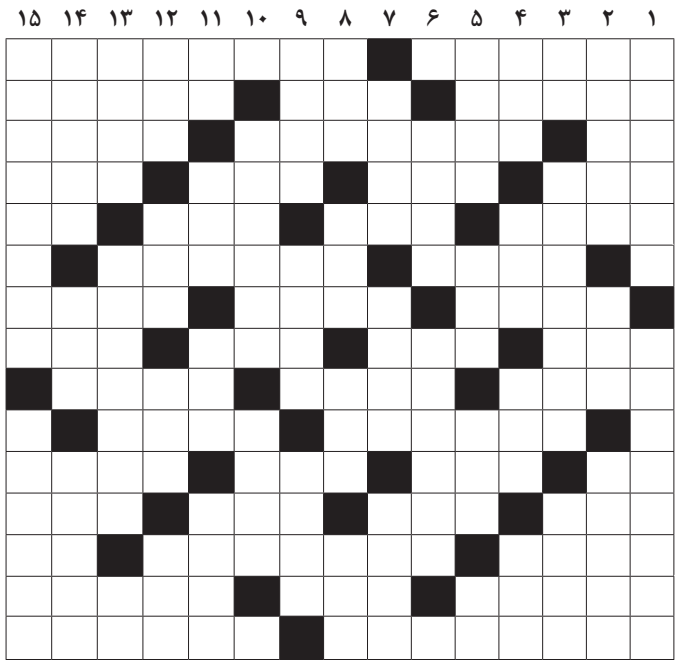

افقی

۱-اجازه‌انتشار روزنامه-به‌آتش کشیدن
۲- پیرو و تابع-سوغات گجرات-بزرگ ایل و طایفه
۳- پرز؛ کرک-حس لامسه-اشاره
۴- هافبک پرسپولیس- جیوه-دخان-اسباب خانه
۵- پدر- بلندترین استخوان بدن- امتحان-آبادی
۶-موش خرما-سپاسگزاری
۷- نوعی گرفتن پول از مردم- لبخند- شهری در چرخ‌خیاطی
۸-نوع سیبش شیرینی خوشمزه‌ای است-رنگ آسمان-زبانه آتش-زندان مسعود سعد سلمان
۹-هدیه‌دادن-فرودآمدن-از مدافتاده
۱۰-از ورزش‌های گروهی-جلاد استالین
۱۱-اسب تبریزی-وسیله‌ای در آشپزخانه و نجاری-خمیازه-استراق سمع
۱۲- دروازه- بوسه آبدار- حبس طویل‌المدت-سخن‌تب‌آلود
۱۳-روزها-برنج‌شکسته-گام‌ناتمام
۱۴-پشت‌سرهم-دام‌صیاد-پیل
۱۵- کشوری در جنوب آفریقا که پایتخت آن ماپوتواست-نرمال‌وطبیعی

عمودی

۱-ظرفیت‌عبوردادن جریان‌برق-الگوواره
۲-نسبت‌داده‌شده-پرستارزن-پارچه‌کشباف
۳-صدای ضربه به در-مقدمش همیشه مبارک است-آشکار و هویدا
۴-امر به یافتن-قایق تفریحی- مادر آذری-نهی شاعرانه از آمدن
۵- شهری در اوکراین- جاسوس خانه آمریکا-سکه‌ای قدیمی به‌ارزش یک‌دهم دینار-سرما
۶-بالای چشم-شهری در خوزستان
۷- پرنده‌ای کوچک و آوازخوان- خودروی ملی شرکت سایپا-نوعی لوبیا
۸-آسمان-خالص-دوستی-فرشته
۹-سیاهرگ-پیروز و قاهر-بی‌غل‌وغش
۱۰-چهارنعل راه‌رفتن اسب-پدر
۱۱-مایه حیات-خوار و ذلیل-ماه کامل-عضوی از بدن گوسفند
۱۲-نیروگاه مازنی-اسم- گوسفند ماده-بدان و آگاه باش
۱۳-بی‌پدر-محل درآمد و کسب‌وکار-دارچین‌هندی
۱۴-نوشاد-علف‌خشک-مقابل همگرا
۱۵- می‌روند تا به هدف بزنند- نخستین صدراعظم آلمان غربی پس از جنگ جهانی دوم

حل جدول شماره ۱۷۷۹

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ک	ا	ت	م	ا	ن	د	و	■	ی	ک	ر	ا	س	ت
۲	م	■	ه	ی	ت	ل	ر	■	م	س	م	ی	■	ز	ا	ل
۳	د	ا	■	س	ا	ک	■	ق	ی	ا	م	ت	■	ف	ک
۴	ی	ب	س	■	ن	■	ل	ق	■	ل	ی	ر	ه	■	ه
۵	ا	د	ف	ر	■	ف	ت	ن	ه	■	ا	م	ی	ن	■
۶	ن	ا	ر	■	ک	ا	ر	و	ا	ش	■	ه	م	د	ل
۷	س	ر	■	س	ی	ن	و	س	■	ی	ب	■	ن	ا	ن
۸	ا	■	ب	و	ل	ت	ن	■	خ	ر	ا	ب	ه	■	گ
۹	ن	س	ر	■	و	ز	■	ن	ا	م	ر	د	■	ج	ا
۱۰	ی	ل	م	ه	■	ی	ک	ه	ت	ا	ز	■	د	ا	ن
۱۱	■	م	ل	ا	س	■	ت	ا	و	ل	■	م	ر	ن	د
۱۲	س	■	ا	ل	ی	س	■	د	ن	■	د	■	ه	و	ا
۱۳	ی	د	■	و	ا	ل	د	ه	■	س	ر	خ	■	ر	خ
۱۴	ر	ن	چ	■	ح	ط	■	ی	ت	ب	خ	ی	ر	■	ت
۱۵	ک	ا	ر	ا	ت	ه	■	پ	ر	و	ت	س	ت	ا	ن